

Nr 391

Av herrar **Håstad** och **Cassel**, om rätt att förena ordinarie eller extra ordinarie statlig tjänst med befattning vid kommunalt gymnasium.

Genom beslut den 9 april 1954 har Kungl. Maj:t meddelat med tillämpning tills vidare för tid från och med den 1 juli 1955 beträffande de allmänna läroverken samt folk- och småskoleseminarier bl. a. den bestämmelsen att — utan hinder av vad som finnes däremot stridande — rektor äger bevilja lärare tjänstledighet för annat ändamål än sjukdom, havandeskap och offentligt uppdrag m. m. med C-avdrag under tid, som ensam eller i förening med tidigare tjänstledighet — fränsett ovan angiven ledighet — omfattar högst sex månader.

Med stöd av detta bemyndigande har skolöverstyrelsen den 5 juni 1954 fastställt föreskrifter och anvisningar rörande bl. a. tjänstledigheter. Enligt dessa bör tjänstledighet för uppehållande av annan tjänst av rektor normalt beviljas endast i två fall, av vilka det ena avser det fall, då fråga är om att »uppehålla högre tjänst, t. ex. när adjunkt förordnas som kommunal lektor (märk att rektors rätt att bevilja sådan ledighet endast gäller ledighet under högst 6 månader)».

De kommunala gymnasielärarnas anställnings- och avlöningsförhållanden regleras i första hand genom Kungl. Maj:ts nådiga brev till skolöverstyrelsen angående föreskrifter beträffande i förening med allmänt läroverk stående kommunalt gymnasium den 24 september 1937. Bestämmelserna är synnerligen knapphändiga, och en särskild stadga för de kommunala gymnasierna har länge varit ett angeläget önskemål.

Vidare finnes en förhandlingsöverenskommelse mellan Svenska stadsförbundet, å ena, och Läroverkslärarnas riksförbund, å andra sidan, om avlöningsförmåner m. m. vid de kommunala gymnasierna, vilken överenskommelse i flertalet städer torde utgöra huvudstommen i det av vederbörande huvudman fastställda reglementet för det kommunala gymnasiet. Enligt överenskommelsen utgår avlöning i princip efter samma grunder och på samma villkor som till motsvarande befattningshavare vid statligt gymnasium. Även i pensionshänseende ligger statliga bestämmelser till grund för den träffade överenskommelsen.

I huvudsak i ett avseende har genom den träffade överenskommelsen full likställdhet icke kunnat åstadkommas mellan befattningshavarna vid statliga och kommunala gymnasier: det gäller den för tjänstemännen så betydelsefulla frågan om trygghet i anställningen.

Anledningen härtill är bl. a. det märkliga dubbla anställningsförhållande som gäller för de kommunala gymnasielärarna. Enligt punkt 2 i ovannämnda nådiga brev förordnas samtliga lärare vid gymnasiet av överstyrelsen, men därjämte måste med hänsyn till att kommunen är huvudman ett kommunalt anställningsförfarande äga rum.

Under sådana omständigheter har det varit av väsentlig betydelse för rekryteringen av lärarkrafter till de kommunala gymnasierna att en vid gymnasiet anställd lektor har — genom att tjänsteförening såsom framgår av skolöverstyrelsens ovan åberopade cirkulär hittills ansetts tillåten — kunnat falla tillbaka på den trygghet som innehavet av en statlig adjunktstjänst inneburit. Med hänsyn till det stora antal kommunala lektorer, som även innehafvade eller innehar statliga adjunkturer, kan man med visshet påstå att det icke skulle varit möjligt att i nuvarande lärarbristsituation ens tillnärmelsevis åstadkomma det lärarbestånd vid de kommunala gymnasierna, som nu finnes där.

Helt nyligen synes emellertid skolöverstyrelsen ha kommit till den uppfattningen att de av överstyrelsen den 5 juni 1954 fastställda föreskrifterna, i vad de avser tjänstledighet för adjunkt som förordnats som kommunal lektor, skulle strida mot följande stadgande i Saar om visst förbud mot tjänsteförening.

Enligt statens allmänna avlöningsreglemente 6 § 2 mom. må förening icke ske av ordinarie statlig tjänst med jämförlig kommunal befattning, med mindre Kungl. Maj:t, i fråga om ordinarie tjänst med stöd av riksdagens beslut, för visst fall därtill lämnat medgivande.

Skolöverstyrelsen har sålunda genom beslut den 10 december 1954 entledigat 16 statliga adjunkter från förordnanden såsom kommunala lektorer räknat från och med den 1 juli 1955.

Oavsett hur det förhåller sig med rättsgrunden för här omnämnda beslut anser vi det vara i hög grad till förfång för de kommunala gymnasierna, om man icke till dessa skulle under övergångstiden fram till gymnasiernas förstatligande kunna knyta befattningshavare som önskar tjänstgöra vid gymnasierna men samtidigt vill — med hänsyn till den kommunala anställningsformen — åt sig och sin familj bevara den trygghet, som följer med innehavet av en statlig fullmaktstjänst.

Riktigast vore givetvis att omedelbart skapa tillfredsställande fasta anställningsformer vid de kommunala gymnasierna, och en sådan lösning är ofrånkomlig inom en mycket nära framtid.

Intill dess detta skett, får man nöja sig med sådana stödåtgärder som kan antagas åtminstone i någon mån underlätta rekryteringen av lärare till gymnasierna, och de åtgärder som vidtagits av skolöverstyrelsen i detta avseende är tacknämliga.

Vi hyser emellertid uppfattningen att dessa åtgärder bör få kompletteras med en möjlighet att, så länge trygghetsmomentet i den kommunala anställningen icke är större än vad det är, förena kommunalt lektorat med statlig tjänst och får därför föreslå,

att riksdagen beslutar att bemyndiga Kungl. Maj:t att på sätt som i 6 § 2 mom. a) Saar anges medgiva att ordinarie eller extra ordinarie statlig tjänst må förenas med befattning vid kommunalt gymnasium.

Stockholm den 24 januari 1955

Elis Håstad

Leif Cassel